

VASÁRNAP

JUBILEUMI 25 ÉVFOLYAM

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., BATHORY-UTCA 21. SZAM.

„Falv” Magyar Gazda és Földműves Szövetség.)

Telefon: 11-55-62.

Postatakarékpénztári csekk száma: 25.153.

POLITIKAI HETILAP

Előfizetési díjak a m. kir. földművelésügyi miniszter által időnként kiadott „Rádiós gazdasági előadások” című füzetekkel együtt: egész évre 8, félévre 4, negyedévre 2 P.
Egyes szám ára 16 fillér.

Külföldre egész évre 12, félévre 6, negyedévre 3 P.

HOL VAGY ISTVÁN KIRÁLY...

Irta: CZERMANN ANTAL dr. országgyűlési képviselő

A honfoglalás után bekövetkezett külkalandozások, végeredményben rablóhadjáratok, nemcsak a nemzet fizikai erejét gyengítették meg, hanem annak külpolitikai helyzetét is teljesen aláásták. Fokozta az ország külpolitikai nehézségeit az a körülmény, hogy a magyarok még mindig az ősi pogány hiten éltek, míg ezzel szemben egész Nyugat-Európa egységesen a keresztény világnézetben építette ki meglehetősen polgáriassult életét. Az a körülmény, hogy az ősi pogány vallás már előregejt és nem tudta az együttélés alapjait biztosítani, csak növelte a bajt, mely abból származott, hogy a pogány és állandó veszedelmet jelentő magyarságot, mint idegen testet, a keresztény Európa nem tűrhette meg tovább.

A végveszély őrzete szülte azt a politikai elgondolást, amelyik a törzsrendszer és a hét vezér helyére az egységes államvezetést és fegyelmet jelentő fejedelemséget tette s amelyik az ősi pogány hittel szemben behódolt a nyugati kereszténységnek.

A nagy átalakulás tengelyében a honalapító Árpád törzséből származott István úr állott, aki, amint tudjuk, az utolsó órában, de megteremtette a nemzet egységét és apostoli lélekkel keresztényé tette országát s ezzel egy évezredre megépítette a magyarság útját.

Azóta is nagy nemzeti ünnepeinkön, augusztus hó 20-án, rendszeresen kegyelmezünk, de talán megszokásból is, nagy bajok idején szívből kiáltunk és énekeljük: „Hol vagy István király, Téged magyar Ezeré”. Ez éppen, amikor a világháború véres orkánya a Kárpátok rengetekeit ostromolja, aemesnek kegyelmezni vagy megszokásból, de szívünk legbensőbb érzésével fordulunk nemzetünk nagy patronusához, Szent István királyhoz, arra kérve őt, hogy tartsa fölöttünk védő, áldó, vezető kezét, mert a bajoknak tengerében igen nagy szükségben vagyunk. Tengerényi a baj, a gond, a szenvedés, pedig az Isten bőséggel áldotta meg földjünket és kezünk munkáját. Ez ember élelme, az állat takarmánya, a brakija — úgyelve a légtartalni előírásokra — biztosítva van az egész évre. Jut, amennyi kell, a fronton lévőeknek és kemény harcot vívó szövetségeseinknek is. Liszt a zsákban, zsír a vindóban lesz annyi, amennyi az élet és a munkaerő fenntartásához kell. Talán még bor is jut a hordóba, ha nem is annyi, mint az előző,

bőtermésű években. Lakodalomra, keresztelőre, torra és a téli nehéz külső munkára mégis csak futja, ha beosztással is. Sőt, ha igyekszünk az esős időjárást kihasználni, a jövő évi termést is biztosíthatjuk emberi számítás és gondoskodás szerint.

Tehát akkor mégis hol a baj? Miért nem tud az Isten áldása: a bőtermés megnyugvást adni a nemzet minden tagjának? Maga a háború nem lehet ennek oka. Sőt, az a körülmény, hogy a front a Kárpátokhoz jutott, természetesen a nemzet összekovácslását vonná maga után. Mégis üton-ütfélen azt hirdetik, bírálják a politikuskok és a nemzet-sorsát féltő hazafiak, hogy nem egységes a magyar és a nemzet is érzi az egyenlőségben rejlő nagy veszedelmet. De hát mi az akadály a egységes összefogásnak? Amikor tudjuk, hogy a háború tetőpontján állunk és hogy évszázadokra ennek kimenetelétől függ sorsunk. Ugy látom, hogy nálunk túlsokan és túlsokat hirdetik az egységet. A nagy hirdetőik legtöbbje azonban azt várja, hogy a másik eszelekedje mindazt, ami az egység érdekében áll. Vagyis hogy mondjon le személyes serehről, igényéről, ambícióinak teljesítéséről. István király annakidején vérről-vasal, nem nézve hagyományt és sógorágot, megteremtette a nemzet egységét. Tudta, világsan látta, hogy ettől függ annak léte. A rablóhadjáratoknak végét kellett vetni és a zsákmányolás helyébe a polgárosodást, az abban végzett munkát kellett

beállítani, ami rend, egység, vezetés nélkül nem sikerült volna. Ezért lett a magyarságnak minden idők egyik legnagyobb államférfia István király. Az egységet most is az arra hivatottaknak, a közhatalmat gyakorlóknak kell megteremteniök. Viszont azt, hogy eredményes és tartós legyen, a nemzet minden tagjának át is kell ölnie. Ez átélés nélkül nem lesz valóság az annyira áhitott egység. Át kell azt élnünk, mint ahogy azt átéli a magyar kisgazdatársadalom, amelyik nem sokat hederít a napi politika hadállásaira, hanem tudja azt, hogy egyedül a termelő munka szolgálhatja igazán a háború és a nemzet érdekeit. Ő tehát nem politizál, nem gyűlölködik és nem pártoskodik. Erre nincsen ideje. Ellenben dolgozik és beszolgálta. Odaadja fiait és — ha úgy szól a parancs — saját magát. Beszolgálta lovát, kocsiját, marháját és mindazt, amit a jó magyar föld a keze munkája nyomán megterem. Eleget tesz Juresek Béla földművelésügyi miniszter úr pontjainak s megnyugvással tölti el a tudat, hogy ezzel szolgálja legjobban hazáját és az érettség is harsoló nagy szövetségeseinket. Tudja azonban azt is, hogy ezzel a nagy áldozattal örömet is szerez a közzelást felelősséggel és jól irányító Juresek Béla miniszter úrnak. Ime, a hazájaért eszelekedni tudó szentistentiánus gondolat egyik legszebb megnyilatkozása!

Tanuljunk belőle. Elje át a magyar társadalom minden osztálya az egység gondolatát s akkor, könnyű lesz azt a nemzet

Vitéz Bély Alajos a magyar ifjuság történelmi szerepéről

Balatondellén most fejeződött be a leventeparancsnokok számára rendezett központi irányadó tanfolyam, amelynek utolsó napján az egybegyűlt törzstisztek előtt Kohas Eszter dr., a leventeéletnyok országos vezetője ismertette a leventemozgalom helyzetét.

A tanfolyam záróbeszédét vitéz Bély Alajos vezércédes, az ifjuság honvédelmi nevelésének országos vezetője mondotta. Méltatta a parancsnokok munkáját és példának említtette, hogy

az ország egyik részében a leventék pusztá kézzel vagy botokkal 90 ejtőerőnyést fogtak el.

Az ifjuságtól önzetlenséget, áldozatkés magyarorságot tanulhatnának azok, akik még

ma is széthúznak. Elérkezett a pillanat, hogy a magyar ifjuság átvegye történelmi szerepét. Ma, amikor az ellenség az ország határára áll, egyetlen cél lebeghet szemünk előtt: harcra kész ifjuságot tartani a kezünkben, olyan ifjuságot, amely bármikor dicső honvédeknek nyomába léphet.

— mondotta, majd kitért a honvédség harctára és hangoztatta, hogy a spártai keménységgel nevelt ifjuság nevelését megzavarhatja az ha az ifjuság politizál.

Nem szabad, hogy az ifjuság politizáljon, mert nem ér rá erre.

Meg kell szervezni a leventerádórendszert, hogy az ifjuság szükség esetén bármikor, bárhol sorompóba álljon.

felelős irányítóinak megvalósítaiok.

A magyar élet egyik veszedelmes emeltyűje a szocialis kérdés. Azt mondják, amíg ez nincsen kielégítve, nem lehet egységes a nemzet. A szocialis eszme szolgálata Gömbös Gyula felépése óta minden kormány programjában benne van. Sok is történt az utóbbi években ezen a téren. Sok történt azóta, amióta a nemzet visszakapta pénzügyi függetlenségét, önrendelkezési jogát. Azzal, ami történt, sokan — nincsenek megelégedve. Igaz, a szocialis segítő munkát a kormányok a kisémbereken kezdték. Ez csak nem lehet baj és ok az elégedetlenségre? Azt mondják, nem voltak elég átfogók a kormányok intézkedései. Ez lehetséges. De ez bizonyára nem az illetők jószándékán múlott, hanem a minden anyagi erőnket igénylő világháborún. A lényegét itt abban látom, amit István király példája mutat. Ő is átvett egy eszmét, a keresztény világszemléletet. Bizonyára meggyőződésből tette. Nem kétséges azonban, hogy elhatározásában az a szocialis politikai gondolat is rejlett, hogy az európai nemzetek közösségébe való bekapcsolódást feltétlenül és ténylegesen meg kell valósítani. Ez volt ugyanis az egységet, rendet és fegyelmet jelentő királyság mellett a nemzet fennmaradásának másik feltétele. Es István király a nyugati eszmét nemcsak hirdette, azt maga át is élte. Ősi példákban maga is gyakorolta. Természetes, hogy emeltyűje a nagy átalakulással a kereszténység tényével a nemzet minden tagjának számolnia kellett. Ezt mutatják és egyúttal magyarázzák is azok a kemény büntetések, amelyekkel a keresztény parancsolatok ellen vétőket hivatalosan sujtották. A szocialis eszmét is így kell a hatalmon lévőeknek, de a kormányzatoknak is szolgálniok. Ez a szolgálat nem jelent ígértéscsok, osztálygyűlöletet, hatalomrajutást, hanem igenis jelent: az egyik oldalon szeretetet, emberséget, megértést, a törvények megalkotásában és azok végrehajtásában, az igazgatásban, valamint az emberi munka és az ember kölcsösi javainak megbeesülésében; jelenti a másik oldalon a fegyelmet, a tisztelést a felsőbb és a kenyéradó iránt, jelenti a munkaerkölcs uralmát. Jelenti mindkét oldalon a haza forró szeretetét, a keresztény erkölcs uralmát és a krisztény szeretet legfőbb parancsának követését. Csak a tények, eszelekedetek számítanak a szocialis mérleg serpenyőjében.

A nagy háború hatodik évében, mikor a nemzet minden erejét latba kell vetni, hogy megmaradandunk biztosítsuk: a haza mindenünk fia Szent István király példájára tekint, akit miudnyaján kivannak.

Vitéz Sztójay Döme miniszterelnök betegszabadságon

Vitéz Sztójay Döme miniszterelnök mintegy tíz nappal ezelőtt influenzában megbetegedett. Alapota gyors javulást mutat, egészségének helyreállítása érdekében azonban teljes nyugalomra van szüksége. Ezért orvosi tanácsra az egyik fővárosi szanatóriumba rövid utókúrára ment.

A Kormányzó Úr Ófömlétsége vitéz Sztójay Döme miniszterelnöknek egészségének teljes helyreállítása céljából *kétheti szabadságot engedélyezett* és ennek tartamára a miniszterelnöki teendők ideiglenes ellátásával, valamint a külügyminisztérium ideiglenes vezetésével a kormány rangban legidősebb tagját, Reményi-Schneller Lajos pénzügyminisztert bízta meg. Az erről szóló legfelsőbb elhatározást és legfelsőbb kéziratot a hivatalos lap augusztus 13-iki száma közölte.

Felemelték a honvédség hadipótdíját

A minisztertanács augusztus 2-án a harcoló csapatok hadipótdíjának újbóli felemelését határozta el.

Az alacsonyabb rendfokozatú honvédeknek részére százszázalékos, míg a többi, valamint a füstölő állományuk részére mintegy 25 százalékos emelést jelent az új hadipótdíj.

A minisztertanácsnak ez a határozata ismételtén csak azt kívánja hangsúlyozni, hogy a mai időkben amikor az ország javaiért, a magyarság jövőjéért, földünkért, kultúránkért és fajtánkért harcol a Kárpátok megszentelt béréi között a honvéd, csak egy célja lehet minden magyarnak: hitet tenni a honvédség nagy eszméi mellett és az utolsó lehetőségekig segíteni azokat, akik helytállnak az otthonmaradottakért, életükkel és hitükkel védik az otthonot — Magyarországot. A hadipótdíjnak felemelése is ennek a szeretetnek megnyilatkozása, hogy minden harcoló magyar katonára, aki az otthon igenis gondolt és nemcsak szavakkal s buzditással siet segítőkészre, hanem minden lehetséges eszközzel azért küzd, hogy a harcoló honvéd ne szenvedjen hiányt a végső győzelemig tartó harc nagy zivatarában.

Korlátozások a posta-, táviró- és távbeszélőforgalomban

A postavezérfelügyelőség közli, hogy augusztus 6-tól kezdve az egyszerűbb az ungi, beregi és máramarosi közüzemi közüzemi kiadományok, továbbá Ung, Bereg, Göcsény és Máramaros vármegyéik, valamint Ungvár thj. város területe másrészt a hátsó ország közt a posta-, táviró- és távbeszélőforgalom általában szünetel. Kivételek képeznek:

a katonai és polgári hatóságok, valamint a Magyar Nemzeti Bank hivatalos postaküldeményei és táviratai, amelyeknél a küldés szükségességét a hadiüzemi parancsnok hivatalos bélyegzője igazolja, valamint

a gyógyszer- és élelmiszeres árucikkek.

Magántávírat szünetléssel, hálósítással, illetőleg háborús anyagi csapásokkal kapcsolatban küldhető, ha ennek szükségességét a helyi közigazgatási hatóság, esendőr- vagy rendőrség igazolja.

A távbeszélőforgalomban a telefon is kizárólag csak állami beszélgetések kezdeményezhetők.

„EL KELL HALLGATNIA AZ ERŐKET MEGOSZTÓ POLITIKAI AGITÁCIÓNAK” ...

hangoztatta a MÉP-hez intézett levelében Sztójay Döme miniszterelnök

A Magyar Élet Pártja augusztus 10-iki értekezletén vitéz Teleki Mihály gróf üdvözölte meleg szavakkal vitéz Boncos Miklóst, az új belügyminisztert, majd sajnálatlalt közölte, hogy Sztójay Döme miniszterelnök betegsége miatt nem jelenhetett meg a pártban. Bejelentette ezután, hogy a miniszterelnök levelet intézett a párthoz.

A miniszterelnök a levelében — amelyet Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter olvasott fel — megemlíkezik a kormány összetételében bekövetkezett változást, majd leszögezte, hogy ez a változás nem jelenti azt, mintha ezenül egyetlen pártba támaszkodó kormány, tehát pártkormány vinné az ország ügyeit, mert a kormány keretei nem zárultak le a nemzeti egység szempontjából számbajelölhető politikai erők közreműködése előtt. Hangsúlyozta, hogy

a nemzet más jobboldali erőinek a nemzet vezetésébe való bevonását változatlanul az ország érdekében valónak tartja.

A jobboldali egység megteremtése a kormányok változatlanul ma is egyik legfőbb törekvése, káros lenne azonban a közre, ha az egység megteremtésére irányuló munkásság a kormányzati tevékenységet esákkentene, lassítaná és ezáltal ideglenesség vagy bizonytalanság érzetét keltené.

Hangoztatta ezután a miniszterelnök, hogy

a mai időkben meg kell szüntetnie az országban a partikuláris érdekeket szolgáló pártmunkának, el kell hallgatnia az erőket megosztó politikai agitációnak és véget kell vetni annak, hogy a párttevékenység az állami és önkormányzati igazgatás területére is átcsapjon és azt hátrányosan befolyásolja vagy éppen megbénítsa az államigazgatás életfontosságú munkáját.

A miniszterelnök levelében ismételtén rámutat a pártoskodás veszélyeire és leszögezte az egység létrehozásának fontosságát, majd kifejezte, hogy a kormány nem nélkülözheti az országgyűlés támogatását, majd levelét annak a reménynek kifejezésével zárta be, hogy

a nemzet — leküzdve minden mai bajt és nehézséget — hatalmas szövetségének, a Nagymétfőiradalomnak oldalán győzelemre viszi a magyar ügyet és ezzel évszázadok sorára biztosítja a magyar életet.

A miniszterelnök levelének felolvasását gyakran szakította félbe a taps és helyeslés.

Vitéz Teleki Mihály országos elnök a levél felolvasása után a párt nevében hangszólta, hogy

a párt, miként a mulban, a jövőben is csak az egyetemes nemzeti érdekeket tartja szem előtt és minden törekvéssel azon lesz, hogy az egység megteremtésére folyó tárgyalások sikerre vezessenek. Hangsúlyozta, hogy

lyozta, hogy a párt változatlan bizalommal támogatja a miniszterelnököt politikájában s a pártnak is az a felfogása, hogy a mai nehéz időkben mindenkinek össze kell fogni és minden beesületen gondolkozni magyarnak egy táborban van a helye.

Az országos elnök nagy tetszéssel és általános helyesléssel fogadott szavai után Csatai Lajos honvédelmi miniszter adott tájékoztatást a keleti arcvonal helyzetéről. A tájékoztatásért a párt országos elnöke mondott köszönetet és ezzel a rögtönzött értekezletet véget ért.

Szeptember elsején országoszerzte megkezdődik a tanítás

A hivatalos lap augusztus 15-iki száma közölte a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 9150/944. V. K. M. sz. rendeletét, amelynek értelmében

a középiskolákban, a közép-fokú iskolákban, a szakiskolákban és az iskolai jellegű tanfolyamokban, valamint a népiskolákban az 1944/45. iskolai évet a lehetőséghez képest 1944. évi szeptember hó 1. napján meg kell kezdeni.

E rendelkezés értelmében, amely az iskola jellegére és fenntartására való tekintet nélkül valamennyi (állami, kir. kat., törvényhatósági, községi, hitfelekezeti, egyesületi, érdekeltségi, uradalmi és magán) iskolára egyaránt vonatkozik, a beíratásokat, továbbá az év elején esedékes vizsgákat a szokásos időben valamennyi iskolában meg kell tartani.

A tanítást az emlitett iskolákban általában — más évekhez ha-

sonlóan — az iskolai rendtartásokban meghatározott napon kell megkezdni; a vallás- és közoktatásügyi miniszter felhatalmazta a tankerületi kir. főigazgatókat, hogy a tanítás kezdőnapja tekintetében a szükséghez képest más-más intézkedjenek; hitfelekezeti iskolák tekintetében ezt a jogkört az egyházi hatóságok gyakorolják.

A rendelet részletesen szabályozza a háborús veszély miatt állandó lakóhelyüktől vagy eddigi tanulmányi helyükről eltávolított tanulók továbbtanulását. Eszerint

a háborús veszély miatt eltávolított népiiskolai tanuló abban a városban vagy községben működő népiiskolában folytatja tanulmányait, ahol az iskolai év folyamán tartózkodik.

A középiskolák és szakiskolák hasonló helyzetben lévő tanulóinak továbbtanulására vonatkozó rendelkezések megkönnyítik ezek tanulmányait.

Módosították a légiveszély jelzését

A hivatalos lap augusztus 12-iki száma közölte a kormány rendeletét, amely augusztus 20-tól kezdődően megváltoztatja a légiveszély jelzését.

A rendelkezés értelmében az egyes riasztóközpontok területére elrendelt légiveszélyt a szirénák félperegig tartó, egyhangú bűgással jelzik. A légiriadó jelzése nem változik; továbbra is háromszor félperegig tartó üvöltő hang a riadó jelzése.

A légiveszély és a riadó feloldása azonos: kétszer félperegig tartó egyhangú bűgás. Részben meg-

változik a légiveszély rádióon történő bementése. A jövőben ugyanis a légiriadó nem „Légialarmát vigyázz!” hanem „Légiriadó!” szóval jelzik; a feloldás pedig nem „Légialarmát pihen!” hanem „Légiveszély elmúlt!”, „Zavarórepülés elmúlt!”, „Légiriadó elmúlt!” szavakkal történik.

További újítás, hogy az ellenséges légitervekenység alatt a rádió ügyelőként Budapest I. hullámhosszra helyezték át az adót.

A VILÁGHÁBORÚ ESEMÉNYEI

A keleti arcvonalon a német csapatok ellentámadása megállította a szovjet előnyomulását.

A magyar honvédség visszaverte a Tatar hágó irányába kezdett ellenséges támadásokat és az oroszokat messzire visszavetette a Kárpátok előterébe.

A déli arcvonalon sikertelenül folyt az angol-szovjet támadásai.

Nyugaton, a Bretagneban és Normandiában döntéshoz közeledik a napok óta tartó súlyos harc.

Az angolszovjet lapzáratok érkezett jelentések szerint Dél-

Franciaországban több helyen újabb partraszállást hajtottak végre. Több helyen teljesen sikerült elhárítani a kísérletet, egyes helyeken még folytak a súlyos elhárító harcok.

Mindenütt súlyos veszteségeket szenvedtek az angolszovjet. A német elhárítás egyébként teljesen felkészülte fogadta a partraszállási kísérletet.

Amerikában nagy pánikot kell, hogy

Newyorkban ismételtén keletkeztek megmagyarázhatatlan és kiderítetlen okból borzalmas tüzek és hatalmas robbanások.

A V. I. állandóan tűz alatt tartja Dél-Angliát és Londont.

Az angolszovjet legutóbbi már Vencéret is bombázták.

Churchill Rómába utazott, ahol — hír szerint — Titóval a jugoszláviai partizánok vezérével fog tárgyalni. Más hírek szerint Sztabinnal találkozik Rómában az angol miniszterelnök.

AZ ELSÖTÉTÉS

Augusztus 14. és szeptember 3. között 21 órakor kezdődik és 5 órákor ér véget;

A 123.600 Eln. 35/1944. H. M. számú rendelet értelmében úgy a magánvilágítás elsötétítése, mint a közvilágítású lámpák esákkentett fényvel való világosítása, valamint a járművek fényomlópólóval való közvilágítás azonos ideig tart.

Mákgubót gyűjtenek a leventék

Tavaly 250 vagón mákgubót gyűjtöttek a leventék — A leventéknek átadott mákgubó minden mázsáját 30 búzaponttal számítják bele a beszolgáltatási köteletség teljesítésébe

A háború következtében a morfinra és kodeinre nagyobb mennyiségben van szükség. E gyógyszerek és ezek nyersanyagát a múltban jobbra külföldről hozták be.

Egy magyar gyógyszerész hosszú kutatás munkával a *morfinum* és *kodeinum* előállítására kitűnő nyersanyagot fedezett fel: a mákgubót (üres mákfejtőreket). Igaz, hogy 1 kg gyógyszer előállításához 50 g mákfejtőreket van szükség, de eredményes gyűjtés esetén teljes szükségletünket fedezni tudjuk.

Az elmúlt évben a leventéifjúság körében megszervezték a mákgubógyűjtést és mintegy

16.000 levente munkájával 6000 mázsa mákgubót sikerült összegyűjteni és a gyógyszeriparnak átadni. Ez a mennyiség megfelel mintegy 240—250 tehervagon, vagyis 60 tehervonat teljes rakományának.

A mákgubó gyűjtését ezidén is

megszervezik. A gyűjtés munkáját ezidén szinte kizárólag a leventéknek kell elvégezni, mert akik tavaly a gyűjtést végezték, nagyobb részben katonai szolgálatot teljesítenek.

Ma mindenkinek többet kell dolgoznia, ezt elsősorban a leventék tudják és dolgoznak is szívesen, hogy az összegyűjtött mákgubókból készülő gyógyszerekkel sebesült, beteg honvédeink fájdalmait enyhítsék, gyógyulásukat segítsék.

A leventék minden mennyiségben átvesznek teljesen száraz, penész-, homok-, piszok- és levéltörredékmentes mákgubó-töröket. A férgek mákgubó is megfelel.

A közellátásiügyi miniszter 118/1943. K. M. sz. rendelete értelmében

a mákgubótörökért q-ként 30 búzaegységet számítanak be a beszolgáltatási kötelezettség teljesítésébe.

A szeptember 30-ig beszerezhető mezőgazdasági folyékony üzemanyagok

A pénzügyminisztériumnak a hivatalos lap augusztus 10-i számában megjelent 2001/1944. számú rendelete engedélyt ad arra, hogy a kedvezményes adó- és kincstári részesedési ásványolajtermékek vásárlására jogosultak folyó évi szeptember hó 30-ig petróleumból és benzinből az előző évi fogyasztásuk 72 százalékát, gázolajból 50 százalékát vehessék igénybe. A még be nem szerzett gázolajnak 50 százaléka helyett az igényelték szolgálat nyersolaját kaphat. A fűtőmivélségi minisztérium felhívja a gazdák figyelmét arra, hogy az 1900/1944. P. M. számú rendeletnek az a rendelkezése, mely szerint a folyó évben az 1943. naplári évben kedvezményes adó- és kincstári részesedést mellett tényleg ki-szolgáltatót üzemanyagának 80 százaléka adható ki, továbbra is változatlanul érvényben marad.

A szarvasmarha beszolgáltatás újabb határideje

A hivatalos lap augusztus 11-i száma közli a közellátásiügyi miniszter rendeletét, mely szerint

a gazdálkodó legelőterülete után megállapított szarvasmarha beszolgáltatási köteleességét július 1-től kezdődően legkésőbb október 1-ig, a közellátásiügyi miniszter rendelkezése alapján az Állatforgalmi Központ illetékes kirendeltsége által az egyes községekre esetenként megállapított időpontban köteles teljesíteni.

A rendelet szerint tehát a gazdálkodó szarvasmarha beszolgáltatási köteleességének a korábbi rendeletben engedélyezett 4 hónap helyett három hónap alatt köteles eleget tenni.

Szérumtermelésre felvásárolt juhok minősítése

Mint ismeretes, egyes szérumtermelő gyárak részére a közellátási hivatal engedélyt ad juhok vásárlására. Ilyen esetekben, tekintettel arra, hogy a vágójuhok az ára független a minőségtől, több ízben előfordult, hogy a kereskedő a megvásárolt juhokat a vételi jegyen nem minősítette és emiatt a gazdálkodót károsodás érte. Az Állatforgalmi Központ felhívja ezért a kirendeltségeket: értesítsék vármegyéik területén a birka tartó gazdákat, hogy

minden esetben követeljenek a kereskedőtől a megvásárolt birka minőségének a vételi jegyen való feltüntetését.

A minősítés vonatkozásában az Állatforgalmi Központ utal a 107.000/1944. K. M. számú rendelet 5-ik paragrafusának 6-ig pontjára, mely szerint

jóminőségű vágójuhért, elősúly kilogrammonként négy búzaegység, egyéb minőségű vágójuhért, elősúly kilogrammonként 2,5 búzaegység számítandó be a gazdálkodó húsbeszolgáltatási kötelezettségébe.

Nem kötik engedélyhez a vamolajutók működését

Az előző években az olajos magvak feldolgozását szabályozó rendeleteknek megfelelően az egyes vamolajutók üzeme a m. kir. Ipari Anyaghivatal vegyi- és növényipari osztályának engedélyéhez volt kötve (legutóbb a 46.000/1943. I. p. M. számú rendelettel).

Az országban várható nagy olajmagtermés feldolgozása minél több üzem foglalkoztatását teszi kívánatossá, továbbá a legítimadások következtében a feldolgozás, de centralizálása is szükségesnek látszik. Ezért az iparügyi kormányzat nem kívánja korlátozni az egyes üzemek működési lehetőségét és ennek megfelelően a jövőben nem kötik a vamolajutást a m. kir. Ipari Anyaghivatal engedélyéhez.

Magától értelődik, hogy a vám-szedésre, valamint a nyert növény-olaj- és olajosporoknál további forgalmára és felhasználására vonatkozó mindenkor érvényben lévő rendelkezések továbbra is fennmaradnak.

Okleveles, vagy kiváló képesítésű kertészt, aki a termelésben és igazgatásban járatos, legmagasabb fizetéssel felvesszünk Kolauch fajscola, Szeged.

A hétvégi távolsági vonatokon korlátozzák az utazási kedvezményeket

A m. kir. Államvasutak igazgatósága közli, hogy augusztus hó 12-től kezdve

a szombaton 0 óra és vasárnap 12 óra között Budapestről induló, a vasárnap 12 óra és hétfőn 24 óra között pedig Budapestre érkező egyes viszonylatokban közeledek távolsági személyszállító vonatokon az egy útra szóló szabadjegyek, az egy útra szóló igazolvány alapján váltható felárú menetjegyek, továbbá az ugyancsak egy útra szóló igazolvány alapján váltható, alacsonyabb kocsiosztályú egész, illetve alacsonyabb kocsiosztályú felárú menetjegyek, a tényleges vasúti alkalmazot-

tak családjainak, továbbá a nyugdíjas vasutasoknak és ezek családtagjainak betélapján váltható önköltségi, valamint az arképes igazolvány alapján váltható alacsonyabb kocsiosztályú feljegyek és végül a tényleges köztisztviselők családtagjainak, továbbá a nyugdíjas köztisztviselők és ezek családtagjainak köztisztviselői arképes igazolvány alapján váltható felárú menetjegyek érvénytelenek.

A tekintetbe jövő korlátozott távolsági személyszállító vonatokra nézve az állomások nyitjának kellő tájékoztatást, ahol a korlátozásra vonatkozóan bővebb felvilágosítás is nyerhető.

ASSZONYOKNAK-LEÁNYOKNAK

ÜDÍTŐ GYÜMÖLCSZÖRPÖK, GYÜMÖLCSBOROK

Málnaszörp készítéséhez 5 kg-ért málnát 5 dg porcukorral elkeverve összezdünk s meleg helyen erjedni hagyjuk. Az erjedés 6-8 nap alatt megy végbe, ez alatt az idő alatt azonban minél gyakrabban fel kell keverni a gyümölest, különben megérett-sodik. Az erjedés akkor fejeződik be, ha a szörpárpapson átszűrött keverve nem zavarosodik meg. Ekkor a gyümölest passzírozógepen vagy szitán áttörve, levét a törkölytől külön választjuk. A levét hideg helyen egy napig ülepedni hagyjuk, majd szörpárpapson átszűrve megmérjük és minden kg-ére 1,5 kg cukrot mérünk le. A cukorból fondóság sűrű szörpöt készítünk, hozzáadjuk a szűrt málnalevet, egyszer átforgaljuk, majd tiszta üvegekbe töltjük és az üvegeket azonnal lezárjuk. Gözölésre nincs szükség, nagy gondot kell azonban fordítani a cukorszörp készítésénél a tetején összegyűfő hab gondos eltávolítására. — A törköly málnalekvár vagy vegyes-íz készítésénél értékesíthető.

A ribizkebor fehér és vörös ribizkéből is készíthető, a vörös azonban jobb ízű. A frissen szedett és jól beérett gyümölest szűrőzeittel megtisztítva, levét gyümölesajtón kipréseljük. A kapott törkölyt egy kádban forró vízzel leöntjük (1 mázsa törkölyre kb. 20 liter vizet számítva) és egy ciszakan át állani hagyjuk. Reggel a hozzátöltött víztől újra megduzzadt levestörkölyt a gyümöles-

sajtón újra erősen kiszatoljuk s az így kapott második ribizkelevet az első léhez hozzáadjuk. A ribizkelevet vízzel kb. a felére hígítjuk, hogy a savtartalmát csökkentjük és a feloldott ribizkét minden literéhez 22 dg cukrot adunk. A cukor felét mézzel is pótolhatjuk. A megcukrozott ribizkelevet fűjelesztővel beoltjuk (használati utasítással oleón be-szereshető a m. kir. Ampelológiai Intézetben, Budapest, II. Herman Ottó-út 15) és kutyogóval ellátott hordóban megerjesztjük. Egerjesztés előtt a ribizkelevet feltétlenül el kell választani a törkölytől. A főerjedés 6-8 hétig tart, lecsendesedés után a bor tisztáját lefejtjük s a lefejtést 3-4 hónap múlva megismételjük.

Kánya Terézia

Megismerkednek házasság céljából magas, szőke, jóméglelenségű, üzletasszonyokkal való, tisztánaltú, katolikus gazdaleánnyal, akinek szülei kötelezik magukat, hogy 80-100 ezer pengő hozományt adnak. Jó viszonyok között élő, 172 cm magas, katolikus kereskedő vagyok. Leveleket „Üzletasszonyok lesznek” jellegűre a VASÁRNAP kiadóhivatala továbbít.

Közlés a kenyérváltójegekről

Ismételten érkezők panaszok az ország több helyéről a Közellátási Hivatalba, hogy az augusztus 1-i érvényességgel kibocsátott acél-szűrke színű kenyérváltójegeket nem minden helyen akarják elfogadni és beváltani, mert ez nem minden esetben egyezik a rendeletben előírt acélszűrke színnel.

Ezzel kapcsolatban a Közellátási Hivatal felhívja az érdekeltek figyelmét arra, a kibocsátott új kenyérváltójegeket mindenki köteles elfogadni abban az esetben, ha azon 170. számú nyomtatvány elnevezést lát, továbbá, ha az a magyar címmel van ellátva és szűrke papíron barna felülnyomással készült.

Nyersanyagnehézségek miatt előfordult, hogy a kenyérváltójege alapszíne kékeszűrkenek hat, azonban ezek a váltójegek is, ha azok az a fenti megjelölés és felülnyomás szerepel — érvényesek.

A borsó-, árpa-, köles-, hajdina- és cirokmag hántolási és őrlési, valamint a bab és lencse őrlési termékeinek legmagasabb ára.

A hivatalos lap augusztus 10-én közölte a közellátásiügyi miniszter 705.500. számú rendeletét, amely a borsó-, árpa-, köles-, hajdina- és cirokmag hántolási és őrlési, valamint a bab és lencse őrlési termékeinek legmagasabb hántolóüzemi és malmi, továbbá nagykereskedői és fogyasztói árái alapjátja meg. A legmagasabb hántolóüzemi és malmi eladási árakat a rendelet I. számú melléklete, a hántolással és őrléssel nyert melléktermékek legmagasabb hántolóüzemi és malmi eladási árát pedig a rendelet II. sz. melléklete tünteti fel. Valamennyi árát 100 kg-kint zsákkal együtt kell érteni. Zsák nélkül eladva a megszabott árakból métermázsánként 1,20 P-t, az ömlesztve szállított melléktermékeknél pedig métermázsánként 1 pengő le kell számítani. A rendelet II. számú mellékletében felsorolt hántolási és őrlési melléktermékek legmagasabb malmi eladási árát közül megemlítjük, hogy métermázsánként ab hántoló üzem vagy malom a borsótakarmány-lisztnek 27, az árpatakarmanylisztnek 30 és a kölestakarmány-lisztnek 27 pengő a legmagasabb ára. A borsókorpa, árpakorpa 24, a hajdinakorpa 20, a cirokkorpa 18, a lencsekorpa 24 és a babborpa 20 pengő métermázsánként. A borsórostaalja 25, az árpárostaalja 23, a kölesrostaalja 22, a hajdina-rostaalja 8, a cirokrostaalja 6, a habrostaalja 19, a lencserostaalja 23 pengő métermázsánként. Végül megállapítja a rendelet azt is, hogy miképpen kell a malmi árából a nagykereskedői árakból pedig a kiskereskedői és a fogyasztói tetőárakat kiszámítani.

„Minden felelős jobboldali erőt a nemzet szolgálatába kell állítani”

Vitéz Gróf Teleki Mihály vezércikke
a Magyar Élet Pártértesítőjében

Vitéz gróf Teleki Mihály, a Magyar Élet Pártja országos elnöke, a Magyar Élet Párt értesítőjében „A hatalom felelőssége” címmel vezércikket írt, s ebben rámutat arra, hogy a kormányzás a hatalom és a felelősség egyensúlyán alapul. A kormányzás felelőssége megkívánja, hogy azok, akik a hatalmat gyakorolják, sohasé feledkezzenek meg a nemzet egyetemes érdekeiről, tegyenek félre minden pártérdeket, kizsáboljanak ki minden pártarcomot, mert csak így tudják a nemzet érdekeit szolgálni, s ezzel együtt saját kormányzóképeségüket is bizonyítani.

— A Magyar Élet Pártja esztendőnkön át egyedül viselte a kormányzás minden felelősségét — írja vezércikkében gróf Teleki Mihály —, de mindenkor az a fellegős és meggyőződés hatotta át, hogy minden politikai párt annyi értéket jelent a nemzet számára, amennyire magává teszi és szolgálja a nemzeti közösség érdekeit. Ez a felegősünk sokszor gyengeségnek látszott, de ma éppen az adja meg a mi háborúnk igazi erőt és ez bizonyítja kormányzóképeségünket.

— A jobboldali, fajvédelmi gondolat érvényesítésére a Magyar Élet Pártja mellett más politikai pártok is vállalkoztak. Így kívánta ezt a nemzet érdeke, s az ország belső erőviszonyai. Az idők parancsa ma is ugyanezt követeli tőlünk.

A jobboldaliság nem jelentheti eszemen egy politikai párt felfogását, hanem a mai időknek megfelelő magyar életszemléletet. Világnézeti vonalon a nagy magyar kérdések és a legfontosabb kormányzati feladatok tekintetében a jobboldali pártok mögött felegős-beli különbségek nincsenek. A módszerek terén jelentkeznek különbségek, de ezek könnyű szerrel kiküszöbölhetők. Mindezek mellett a kormányzásban részt csak azok kaphatnak, akik nemcsak a hatalmat keresik, hanem a hatalommal járó felelősséget, önmegselejtést, az átfogó nemzeti érdekek kötséges szolgálatát is vállalják.

— A Magyar Élet Pártja az alkotó jobboldaliság egyenes útján küli és belpolitikai tekintetben egyaránt mindenkor a nemzet nagy léteérékeire figyelmeztet tekintettel, s a szövetségi hűség jegyében vezette munkáját. Ma is ezt az utat tartjuk helyesnek, amikor a kormányban bekövetkezett személyi változások pártunkat a kormányzás előterébe állították. Mi nem kívánjuk, hogy ez a kormány pártkormány legyen, e tekintetben megnyugvással fogadjuk miniszterelnökünk idevágó nyilatkozatát.

A nemzet érdeke ma azt kívánja, hogy minden felelős jobboldali erőt a nemzet szolgálatába állítsunk.

A Magyar Élet Pártja ennek a kormánynak minden támogatást, megad, hogy valóra váltsa a határozott jobboldali politika programját. A megkezdett munkát azonban gyorsabb ütemben kell folytatni, mert csak folytonos eszlekvéssel lehet az ország belső életét az idők követelményeinek megfelelően átalakítani. Nem lehet leterés, sem a jobboldaliság, sem a szociális reformok, sem pedig a zsidókérdés gyors megoldásának útjáról. Nincs és nem lehet megállás külpolitikai álláspontunk, háborús helytállásunk katonai, gazdasági következményeinek vállalása tekintetében. Általában mindezeket a feladatokat és célokat, amelyeket a velünk együttérző jobboldali pártokkal teljes egyetértésben kívánunk megvalósítani, továbbra is a leghatározottabban kell előbbre vinni.

— A mi álláspontunk öszinte és világos, a jobboldali összefogásra irányuló akarunk változatlanul

él és megoldást követel. Akik velünk együtt érzik és hallják a történelem parancsát, akik velünk együtt felül tudnak emelkedni a pártkeretekre, azok felé bájtarai és testvéri kezünket nyújtjuk.

— A nemzet élete — fejezi be vezércikkét vitéz gróf Teleki Mihály — fontosabb az egyén és pártok életénél. Ezt kell mélyregeesen átérzenie mindenkinek és csak ennek a gondolatnak erejével lehet a felénk tornyosuló veszélyeket legyőzni és a magyarság jövőjét biztosítani.

HIREK

JÖJJ EL ISTVÁN KIRÁLY

Szent István királyunk
Dicső apostolunk,
Kilencszáz éven át
Te vagy vigasztalónk.

Te vagy magyar fajunk
Örök büszksége,
Keresztény hitünknek
Bátor magvetője.

A Te szent Kezed volt
Hungadik karja,
Te vitted a zászlónk
Annai diadalra.

Muhé, Mohács után
Tegéd kerestünk,
Te segítettél föl
Ha elcsúntunk, vesztünk.

Most is arra kérünk,
Fordítsd felénk Arcod,
Mert ha velünk leszel
Megnyerjük a harcot!

Jöjj el István király,
Terdre hullva kérünk!
Te vagy bizodalunk,
Tebenned remélünk.

NAGY LAJOS
Réczfölöp.

Községek egyesítése. A belügyminiszter a Komárom vármegyébe kebeleztet Nagypaka, Kis-paka és Csukárpaka községek egyesítését elrendelte. Az egyesített község jellege kisközség, végleges neve: Csukárpaka. — A belügyminiszter a Baranya vármegyébe kebeleztet Benge községhez tartozó Braidaiföld pusztát nevével Varjasföld névre változtatta meg.

ADAKOZZUNK A BOMBAKÁROSULTAK JAVÁRA!

PÉNZADOMÁNYOKAT:

a 151.006 számú postatakarékpénztári számlára lehet befizetni. Befizetési lapot minden dohányárudában kaphatunk 2 fillérről. A befizetési lapon jelezzük, hogy a befizetést a „B. M., a légítamadások áldozatainak megsegítése letéti számla, Budapest, 151.006” számlára eszközöljük;

TERMÉSZETBENI ADOMÁNYOKAT:

a községi előjáróshoz, városban a polgármesterhez kell eljuttatni

Rázgha Károly halála. A magyar agrártársadalmat súlyos veszteség érte. Rázgha Károly felsőházi tag, a Kisalföldi Mezőgazdasági Kamara elnöke, az Országos Falusi Kislakásépítő Szövetkezet elnöke, valamint számos más gazdasági szervezet tagja augusztus 10-én váratlanul elhunyt. A megszűlés ideje alatt élnék szerepet játszott a kisalföldi magyarság életében és történelmi szívos kitaratásával a gazdasági társadalom egyik legkiválóbb tagja volt. A felsőháznak az Országos Mezőgazdasági Kamara kiküldöttjeként volt tagja.

Felvétel a bajai közép-fokú kertészeti tanintézetbe. A bajai m. kir. közép-fokú kertészeti tanintézet az 1944/45. tanév első évfolyamára felvételi pályázatot hirdet. Az intézetbe tanulók a középiskola, vagy a polgári iskola 4 osztályát végzett ifjak vehetők fel. Az okmányokkal felszerelt kérelmek a földművelésügyi miniszterhez címezve közvetlenül az intézet igazgatóságához — ezúton kivételesen legkésőbb augusztus végéig — nyújtandók be. A tanintézet 4 évfolyamú és a növendékek annak elvégzése után, mint képzett kertészek, végbizonvítványt nyernek. A végbizonvítvány a m. kir. kertészeti és szőlészeti főiskolára való felvételre és katonai szolgálat esetén karpaszomány viselésére is jogosít. A tanintézet célja nagyobb kertészetek számára önálló vezetésre képzett kertészek nevelése.

Kiterjesztették a budapesti rendőrség fegyverhasználatát. A miniszterium 2330—1944. M. E. sz. rendeletével további intézkedésig a magyar kir. rendőrség budapesti főkapitányának egész illetékességi területére a rendőrség fegyverhasználatát kiterjesztette. A budapesti főkapitányság működési területén tehát a szolgálatban lévő rendőr mindenki ellen használni köteles fegyverét, aki magát gyanússa teszi és a rendőr felhívására kielégítő válasz nélkül elszalad. A rendelet 1944 augusztus 18-án lép hatályba.

Halálos gombamérgezés. Halálos gombamérgezés történt Ozd községben. Pozsanyi Miklós 31 éves özd gyarimunkás gombát szedett, melyből evett egész családját. Kévéssel azután heves gyomorgörögés miatt beszállították őket az özd kórházba, ahol a négy gyermek kiszendvedt. Pozsanyi és felesége pedig élet-halál között lebeg.

Szélhamos „templomfestő”. Azal jelentkezett Hradina (Nagy-marton) Péter, magát festőművésznek valló, kopottruhájú fiatal ember a somogy megyei Karádou Kákosi A. Elek plébánosnál, hogy ingyen kifesti a templomot, ha ellátást és anyagot kap. A plébános megsajnálta és elfogadta az ajánlatot s körülbelül haterz pengő értékű festéket és felszerelést vásárolt, de a „művész” nagy hönagy halogatta a munka megkezdését, majd pedig megszökött, de a esendörök elfogták. A kaposvári esendörök elfogták. A kaposvári törvényszék elrendelte elmeáallapotának megvizsgálását.

Péti Nitrogénművek Rt.
Budapest, V., Nádor-u. 21.

Vásárok jegyzéke

Rövidítések

o. = országos; h. = havi vásár; oák. = országos állat- és kirakó-vásár; oa. = országos állatvásár; ok. = országos kirakóvásár; hák. = havi állat- és kirakóvásár; há. = havi állatvásár; hk. = havi kirakó-vásár; áll. = állatok; se. = sertés; szm. = szarvasmarha.

Augusztus 20. vasárnap: Nincs vásár. — Augusztus 21. hétfő: Abony oák., Bacsföldvár oák., Baktalórántháza oák., Beszterce oa., Böhönye oák., Dűlő oák., Döbrököz oák., Dunaföldvár oa., Gyöngyös oák., Gyöngyösmellék oák., Hajdúböszörmény oák., Halászi oák., Hosszúpereszteg oák., Jásztelek oák., Kadarkút oák., Kozmás oa., Kunszentmárton oák., Kunszentmiklós oák., Miskolc oák.; há. a külön e célra épített istállóban. Mosonszentjános oák., Nagybánya oa., Nagybaród oák., Nagylőz oa., Nagyszálló oa., Párkány oák., Pélménostor oák., Püspök-nádasd oák., Rakaca oák., Salgó-tarján há., Tardoskezd oák., Tata-bánya há., Titel oák., Vámosperesz-tek oák., Zalaszentbalázs oák., kisebb áll. felh. a nélkül. — Augusztus 22. kedd: Balkány oák., Beszterce oa., Dunaföldvár ok., Galánta oa., Kápolnokonostor oák., Korond oák., Kozmás oa., Miskosszéplak ok., Miskolc há. a külön e célra épített istállóban. Nagybánya ok., Nagyberesza oák., Pápa o. lő-és szm. vásár. Refőly oák. (az 1944 augusztus 15-i vásár kivételével áthelyezéssel). Verebely oa. — Augusztus 23. szerda: Ajka oák., Beregszász oák., Beszterce ok., Galánta ok., Jánosháza oák., Kunhegyes oák., Miskolc há. a külön e célra épített istállóban. Mucs oák., Nagyhorosnyó oák., Nagyszálló ok., Pápa o. se. vásár és ok., Siófok oák., Tiszabercel oák., Tornalja oák., Veszprémsványa oa. — Augusztus 24. csütörtök: Babócsa oák., Bény oák., Beregszász oák., Bodrogkeresztúr oák., Dárda oák., Fülök oák., Görcsöny oák., Harka oák., Körömdő oák., Lajoskomárom oák., Légrad oák., Madar oák., Miskolc há. a külön e célra épített istállóban. Muraszombat oák., Sümeg oák., Szil oák., Tiszalök oák., Tornaszentandrás oák., Ujfehértó oák., Verebely oa. — Augusztus 25. péntek: Aszód oák., Bak oa., Csesztreg oák., Komádi oák., Letenye oák., Rum oák., Szabadhidvég oák., Toponár oák., Údvard oa., Vasárosbéc oák., Zombor oa. — Augusztus 26. szombat: Csánádpalota oák., Csépa oák., Ipoly-szalka oák., Kiskunmajsa oák., Petróc oák., Zombor oák.

A törvényhatóság első tisztviselője egyes vasárokat határnapját községszék által indokolt esetben kivételesen áthelyezheti, illetőleg a teljesen elmaradt vásár helyett pótvásárt engedélyezhet, a közölt adatokban tehát kivételesen változások történhetnek.

Tű- és lomblevelűek kiiskolá-zására, díszfák, díszcserjék, fenyők, örökzöldek, nyár- és fűzdgványok, sövénycserjék, kuszók, rózsák faiskolái alapanyagok (vadesemlék), boggyógyümölcsiek, szőlők, gyümölcsfák. Kolauch faiskola, Szeged, Kérjen ár-és készletjegyzéket.

Mikor „találta fel” az ember a kenyert

A kőkorszaki ember még csak „főtt kenyert” evett
Egyiptom a kenyér szülőháza

Krisztus urunk tanította meg az embert arra, hogy az imák imájában, a Miatyánkban a mindennapi kenyérért imádkozzon. A kenyér — ez a megünhatatlan és a lét fenntartásához önmagában is elég tápláló anyagot tartalmazó edelő — tehát már abban az időben is nélkülözhetetlen volt. Hosszú és küzdalmas út vezetett el azonban a kenyér megszületéséig.

Az emberiség fejlődését, életét, kultúrtörténetét tanulmányozó tudomány megállapította, hogy a kenyér nem egykorú az emberrel, sőt, hogy évezredek lelték el anélkül, hogy az ember ismerté volna a kenyeret, a lisztet őrölt és megsütött gabonaféléket.

Az őskori leletek tanúbizonysága szerint

az ősember

szinte kizárólag hússal táplálkozott és ezt a táplálékát csak kiegészítette, esetleg végső szükség esetén pótolta gyümölcsfélékkel, növényi eredetű táplálékokkal, gyökerekkel, magvakkal, gumókkal. Később felfedezte a mai gabonanemiek őseit, amelyeket azután — amikor már valamennyire banni tudott a túzzal — megpörkölve ragaszt és fogyasztott.

A pörkölt gabonát

megkedvelte az ember; ezt bizonyítja az, hogy később, a valódi kenyér készítésének megtanulása után is, sőt még ma is fogyaszt bizonyos gabonaféléket pörkölt állapotban. Így a pörkölt árpából kávét készít, a pörkölt — pattogtatott — kukoricát pedig ugyancsak ismerjük még ma is.

Az úgynevezett neolitikus korban, az új-kőkorszakban már felismerte az ember annak a szükségességét, hogy az izes és megkedvelt gabonaféléket elraktározza olyan időkre, amikor ezeket a magvakat nem tudja a földön megtalálni. Persze a magok kiesírásának, élvezhetetlenné válásának és így gondoskodnia kellett az embernek megfelelő elraktározási módokról. Rajgott az ember a gabona megőrlésének, tehát a liszt-készítésnek a módjára. Két kö között dörzsölte, őrölte a kiszárított magokat — először kölesből — lisztet készített. A lisztet azután péppé főzték. Az asatások során sok ilyen kőkorszaki-beli kézimalmot találtak, többek között Magyarországon, az Aggteleki barlangban is. Hát bizony a liszt, amelyet ezeken a kézimalmokon őröltek, nem lehetett sem valami finom, sem különösebben tisztá. Néhol, agyagedényekben, a lisztből főzött kása maradványa is előkerült; a tészta sok köpört tartalmazott és alaposan próbára tehetné az ősember fogát... Érdekes, hogy a

kása-kenyér

emlékét ma is őrzik a hasonló, egyes vidékeken még ma is kenyérpótlóként fogyasztott ételek: a malé, puliszka, polenta stb. A rómaiak és a görögök is hosszú ideig csak a pépkenyert ismerték és fogyasztották.

Valószínűleg a veltelen vezetése rá az embert arra, hogy a durva liszt és víz keverékéből álló pépet ne csak megfőzni, hanem megsütni is lehet. Forró köveken teregették el tehát a pépet, amely így megsült. Az így előállított lepény még nagyon megsze van a mai, tulajdonképpen kenyérről. Hiszen tudjuk, hogy a tészta, ha azt nem kelesztik, vagy zsírféltet nem kevernek hozzá, szinte ehetetlenül kemény süteményt ad. A következő lépés volt tehát, hogy olajtartalmú magvakat kevertek a pépbe, sütés közben azután a magok olajtartalma a tésztaiba vegyült, amely így könnyebben rághatóvá és izebbé is lett. A rómaiak és görögök zsíros, nedvűs ételeiket a kemény lepényre, mint valami tányérra tálták és azután, amikor a lepény beitta az olajat, zsírt, ették meg a lepényt magat.

Eddig még nem sikerült teljes bizonyossággal megállapítani, hol jöttek rá először az emberek arra, hogy a liszt és víz keverékéből készült tészta akkor élvezhető a legjobban, ha a tésztát sütés előtt megszással és kelesztéssel meglatítja. Sok jel mutat arra, hogy Egyiptomban sütöttek ilyen eljárással az

első igazi kenyeret.

Ezt látszik igazolni az is, hogy a zsidók történetírásában az Egyiptomból történt kivonulás után csak először szó a kelesztet tésztából készült kenyérről.

A kelesztés egyszerűnek látszó, de valóban bonyolult vegyi folyamatának előidézéséhez az egyiptomiak már erjedésnek indult mustot használtak. Szüret idején, a szüret után három nappal, a mustot belekeverték a tésztaiba, amely pompásan megkelt. Persze Egyiptomban sem volt állandóan szüret; az év több részében tehát a musttal készült kenyérből kiszakított kovással sütötték a kenyeret, akárcsak ma nagyon sok háznál.

Ma, amint jól tudjuk, a gabona kiérlelési arányának változtatásával, bizonyos anyagok hozzáadásával különféle minőségű kenyeret tudnak készíteni, amikor nagyvárosokban a gépek egész sorát használják fel a kenyér készítéséhez, szinte el sem tudjuk képzelni az ember életét kenyér nélkül, nem árt tehát egy rövid visszapillantást vetni arra a sokereves útra, amelyen az ember eljutott az áldott, drága kenyér készítésének felfedezéséig...

(B. K.)

Kiváló minőségű

100 % - os

légyfogóból

50 darabot P 18-50
100 " " 24-50
200 " " 48-
400 " " 90-50
beküldése mellett

bérmentve küld

Aulitzky Ottó

mezőgazd., vegyszer-kereskedő
Budapest, postataktári szla 34027

ÁRRENDELETEK

Gabonafélék

A 704.000/1944. számú közellátásügyi miniszteri rendelet (megjelent a Budapesti Közlöny 172. számában) az egyes mezőgazdasági terményeknek 1944. évi gazdasági évre érvényes árát állapítja meg.

A gabonafélék az új gazdasági évben megmaradnak a tavalyi árszinten, tehát a 78 kg. hektóliter súlyú szokványminőségű búza termelői ára az ország bármely feladományosán métermázsánként 40.— P., a rozs és kétszeres métermázsánként 37.— P., a takarmányárpa métermázsánként 36.— P., a kopaszárpa métermázsánként 50.— P., a sórárpa, a zab, a köles és a hajdina métermázsánként 40.— P.

A folyó gazdasági évre vonatkozólag is megmarad az az intézkedés, hogy ha a kereskedő a gabonát a gazdától szeptember elseje után vásárolja, ettől az időponttól az átvétel napjáig eltelt időre rak-tározási, kezelési és biztosítási költség címén, valamint a gabon ki-fizetésének napjáig kamatcímén költésértérítést fizet. A költség-terítések összege minden hó-nap 16-án és 1-én a búzánál, rozsnál és kétszeresenél métermázsánként 30 fillérrel, egyéb gabonaféléknél pedig métermázsánként 25 fillérrel növekszik.

Mennyi szappant szabad a háztartásokban tartani?

A kihágási Tanács több felelő-bezes folytatán eléje került kihágási marasztaló ítélet megváltoztatásával kimondta, hogy az egyes háztartásokban az 1942. évi 102.260. számú közellátásügyi miniszteri rendelet 25. §-a értelmében személyenként csak 2-2 kg. mosószappant szabad készletben tartani, ha pedig valamely háztartásnak mosószappan-készlete ezt a mennyiséget meghaladja, úgy mindaddig nem szabad szappanjegyre újabb mennyiséget vásárolnia, amíg a készlet a személyenként 2 kg-ra nem esőkken. E rendelet értelmében tehát személyenként 2 kg-ot meghaladó mosószappanmennyiségnek készletben tartása nem büntetendő esetelemény, hanem csupán újabb szappanmennyiség beszerzése büntetendő, amíg a készlet a megengedett legnagyobb mennyiséget meghaladja.

KIADOTULAJDONSÓK:
„FALU” MAGYAR GAZDA
ÉS FÖLDMIVES SZÖVETSEG
FELELŐS SZERKESZTŐ ES KIADÓ:
MAYER EMIL
SZERKESZTŐ: BARTOSS KAROLY
Altalános Nyomda és Grafikai Intézet Rt., Bpest,
Nyemző-ut. 3. Nyomdaiért felelős: Rácz István

Több mint egy évtizede csáváz a magyar gazda ABAVIT-tal
Gyártja a Schering rt., forgalomba hozza a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE
növényvédelmi osztálya,

BUDAPEST, VI. KERÜLET, EÖTVÖS-UTCA 25/a SZÁM

